Benczúr, Rippl-Rónai, Kassák: grafikai plakátokon a múlt századforduló Magyarországa

2026/04/16

Könyvtárunk *Nevezetes apróságok* elnevezésű ingyenes tartalomszolgáltatása megújult formában, több mint 5600 újonnan közzétett grafikai plakáttal lép a nagyközönség elé.

[1]

Könyvtárunk *Nevezetes apróságok* [1] elnevezésű ingyenes tartalomszolgáltatása megújult formában, több mint 5600 újonnan közzétett grafikai plakáttal lép a nagyközönség elé. A szolgáltatás lehetőséget kínál az érdeklődők számára, hogy a hétköznapi élet különleges dokumentumtípusai között böngésszenek az OSZK gazdag gyűjteményéből.

A szolgáltatás az aprónyomtatványok, a plakátok és az ex librisek világába enged betekintést, az OSZK Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtára gyűjteményére építve. Az elnevezés Sándor István (1750–1815), az első magyar bibliográfus előtt tiszteleg, aki már 1803-ban megjelent, *Magyar könyvesház* című munkájában hangsúlyozta az aprónyomtatványok jelentőségét, kiemelve, hogy a látszólag jelentéktelen dokumentumok később fontos kérdések megválaszolásához járulhatnak hozzá.

GYERÜNK
AZ
Edison
MOZGÓBA!
PAZARUL
ÁTALAKITVA
a Fővárosi orfeum mellett
NAGYMEZŐ-u. 21.
Automata Buffet
olcsó árak.
Benczúr
Seidner

[2]

1885
BUDAPEST
Ő cs. és kir. fensége RUDOLF főherczeg trónörökös
védnöksége alatt
ORSZÁGOS
ÁTALÁNOS KIÁLLÍTÁS.
Megnyitása 1885 Május 2-Október végén Bezárása
Feltüntetve: földmivelés, erdészet, bányászat, ipar, egészségügy, közoktatásügy, képzőmüvészet.
Ezzel kapcsolatban nemzetközi gép- magtermény és állatkiállitás. Ünnepélyek.
Sorsjáték, Főnyeremény 100,000 ft. Egy sorsjegy ára 1 ft.
Hatósági lakás-közvetitő iroda az összes pályaudvarokon.
POSNER K. L. müintézetéből BUDAPESTEN.

[3]

[4]

BUDAPEST
KONECSNI
·SPA · VILLE D'EAUX·
·BÄDERSTADT·
PUBLISHED BY THE CENTRAL COMMITTEE BUDAPEST, VIGADÓ-TÉR 3.
PRINTED IN HUNGARY BY G. KLÖSZ & SON BUDAPEST

[5]

A nemzeti könyvtár grafikai plakátgyűjteménye országos viszonylatban is a legteljesebbnek számít: az egyedi plakátok száma megközelíti a nyolcvanötezret, a többes példányokkal együtt pedig mintegy százhúszezer dokumentumot őriz. A *Nevezetes apróságok* **Grafikai plakátok – az utca művészete** [6]című tematikus aloldala a gyűjtemény legkorábbi képes plakátjait mutatta be átfogó módon. A válogatás egyszerre kínál vizuális élményt és történeti áttekintést: a plakátokon közvetített információk révén a kulturális élet, a kereskedelem és a politika lenyomata is kirajzolódik. A szolgáltatás játékos időutazásra hívja a látogatókat, miközben észrevétlenül vezeti be őket az egyes művészeti korszakok és alkotók világába. A válogatás első lépésben 5635 kép segítségével elsősorban az 1885 és 1934 közötti időszak grafikai plakátjait tárja a közönség elé.

A grafikai plakát mint műfaj alkalmazott grafikai alkotásként konkrét megrendelésre készül, üzenetét a kép erejével közvetíti. Előzménye a szöveges plakát volt, amelyben az írás dominált, míg a képes plakát a korszak társadalmi és művészeti lenyomataként is értelmezhető. A kezdeti időszakban a festészet technikai és stiláris hatásai érvényesültek; részletező kidolgozottság, bonyolult kompozíciók és allegorikus ábrázolások jellemezték az alkotásokat, később önálló vizuális nyelv alakult ki.

MÓRICZ ZSIGMOND
FALU
HÁROM SZINDARAB
A NEMZETI SZINHÁZ UJDONSÁGA!
A NYUGAT KIADÁSA
ÁRA 3 KOR
KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN.
LENGYEL LIPÓT MŰINT. BUDAPEST.

[7]

A «NYUGAT» ÁRA EGÉSZ ÉVRE 40 P.
A «NYUGAT»
ADY
BRONZPLAKETJÉT
BECK Ö. FÜLÖP MÜVE
INGYEN ADJA
ELŐFIZETŐINEK
A PLAKET ÁRA BOLTBAN 30 P.
GRAFIKAI INTÉZET R.T. BUDAPEST.
KASSÁK

[8]

Seidner
Biró
A DÁMA
ASSZONYI KELLÉKEK
RUHA, KALAP
ÉS MINDENFÉLE
ASSZONYHOLMI
IV. VÁCI UTCA 11 B. FÉLEM.

[9]

TINGLI-TANGLI
AZ UPORBAN
1908 JANUÁR 25-ÉN
FARAGÓ GÉZA.
KUNOSSY VILMOS ÉS FIA MŰINTÉZETÉBŐL BUDAPEST

[10]

Az első magyarországi grafikai plakátot **Benczúr Gyula** [11] készítette az 1885-ös Országos Általános Kiállítás számára. A századfordulón olyan neves művészek kapcsolódtak a műfajhoz, mint Ferenczy Károly, **[12]** Rippl-Rónai József **[13]** és Fényes Adolf, **[14]** akik maguk tervezték meg kiállításaik plakátjait. A szecesszió időszaka jelentette a plakátművészet első aranykorát, amikor a képzőművészet és az alkalmazott grafika közötti határok elmosódtak, és a művészet a mindennapok részévé vált. A korszak kiemelkedő alkotói közé tartozott Bíró Mihály **[15]** és Faragó Géza **[16].** Bíró Mihály munkáiban a monumentalitás, a dekorativitás, valamint a pátosz és a szatíra egyaránt megjelent, és újításként a betűket is kompozíciós elemként alkalmazta. Faragó Géza, akit gyakran „a magyar Muchaként” emlegettek, a szecessziós plakátművészet meghatározó alakjaként a pesti humort és a párizsi eleganciát ötvözte, dekoratív vonalvezetéssel, finom színvilággal és játékos, humoros megoldásokkal.

Az 1920-as évek közepére a plakátművészet elszakadt a festészeti hagyományoktól. Kassák Lajos, **[17]** Berény Róbert **[18]** és Bortnyik Sándor **[19]** munkássága nyomán a magyar alkalmazott grafika radikális megújuláson ment keresztül: a plakátok egyszerű, jól olvasható szövegekre és letisztult, minimalista formákra épültek. A modern reklámnyelvben megjelentek a technikai fejlődés termékeinek (villanykörte, rádió, elektromos eszközök) hirdetései, amelyek a Bauhaus és a konstruktivizmus alapjaira támaszkodtak. Bortnyik Sándor alkotásait az ellentétek tudatos alkalmazása, a játékosság, valamint a geometrikus elemekből építkező organikus téma harmóniája jellemezte.

Az 1920–1930-as években az art deco a modernista irányzatokkal párhuzamosan volt jelen. Molnár C. Pál **[20]** és Konecsni György **[21]** mellett több művész is dolgozott ebben a stílusban, amely a hagyományos és modern elemek ötvözésével, erőteljes színhasználattal – rózsaszín, lila, arany és ezüst árnyalatokkal – és Magyarországon a népművészet hatásának érvényesítésével vált sajátossá. Mallász Gitta **[22]** és Dallos Hanna **[23]** munkái jól példázták ezt az irányzatot.

NEMZETI
GALÉRIA
FERENCZY
KÁROLY
KÉPEI
NOV 19
DEC 15
LÉGRÁDY TESTVÉREK · BUDAPEST ·

[24]

Berény
KÖNYV-
ÉS
REKLÁM
KIÁLLÍTÁS
a magyar könyv- és reklámművészek egyesületének rendezésében
IPARMŰVÉSZETI MUZEUM
ÜLLŐI UT 33
április 12-27-ig
PIATNIK R.T. BUDAPEST

[25]

MALLÁSZ
GITTA
HONGRIE

[26]

Napjainkban a plakátok többsége tömegtermékké vált, vizuális nyelvüket egyre inkább a fotó és a televíziós reklámképek határozzák meg, miközben a képzőművészeti hagyomány csak korlátozottan maradt jelen. Nagy jelentőséggel bírnak azok a közgyűjtemények, amelyek feladatuknak tekintik e dokumentumtípus megőrzését és hozzáférhetővé tételét, lehetővé téve, hogy az egykori, mulandónak szánt „utcaművészet” a jövő számára is értelmezhető és kutatható maradjon.

A tartalomszolgáltatás [1] nemcsak böngészést és célzott keresést tesz lehetővé, hanem kategóriák szerinti rendszerezéssel is segíti a felhasználókat: elérhetők többek között filmplakátok, reklámplakátok, kiállítások, színházi előadások és sportrendezvények plakátjai, plakátnaptárak, propagandaplakátok, valamint az első világháború és a Tanácsköztársaság időszakához kapcsolódó falragaszok.

2026/04/17 - 11:09

Source URL: https://oszk.hu/en/node/7634

Links:
[1] https://plakattar.oszk.hu/
[2] https://plakattar.oszk.hu/plakat/gyerunk-az-edison-mozgoba/
[3] https://plakattar.oszk.hu/plakat/budapest-orszagos-altalanos-kiallitas/
[4] https://plakattar.oszk.hu/plakat/metropolis/
[5] https://plakattar.oszk.hu/plakat/budapest-5/
[6] https://plakattar.oszk.hu/grafikai-plakatok/
[7] https://plakattar.oszk.hu/plakat/moricz-zsigmond-falu/
[8] https://plakattar.oszk.hu/plakat/a-nyugat-ady-bronzplakettjet-ingyen-adja-elofizetoinek/
[9] https://plakattar.oszk.hu/plakat/a-dama/
[10] https://plakattar.oszk.hu/plakat/tingli-tangli-az-uporban-1908-januar-25-en/
[11] https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Bencz%C3%BAr%20Gyula%20(1844-1920)
[12] https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Ferenczy%20K%C3%A1roly%20(1862-1917)
[13] https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Rippl-R%C3%B3nai%20J%C3%B3zsef%20(1861-1927)
[14] https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=F%C3%A9nyes%20Adolf%20(1867-1945)
[15] https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=B%C3%ADr%C3%B3%20Mih%C3%A1ly%20(1886-1948)
[16] https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Farag%C3%B3%20G%C3%A9za%20(1877-1928)
[17] https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Kass%C3%A1k%20Lajos%20(1887-1967)
[18] https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Ber%C3%A9ny%20R%C3%B3bert%20(1887-1953)
[19] https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Bortnyik%20S%C3%A1ndor%20(1893-1976)
[20] https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Moln%C3%A1r-C.%20P%C3%A1l%20(1894-1981)
[21] https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Konecsni%20Gy%C3%B6rgy%20(1908-1970)
[22] https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Mall%C3%A1sz%20Gitta%20(1907-1992)
[23] https://plakattar.oszk.hu/kereso/#alkoto=Dallos%20Hanna%20(1907-1945)
[24] https://plakattar.oszk.hu/plakat/nemzeti-szalon-2/
[25] https://plakattar.oszk.hu/plakat/konyv-es-reklam-kiallitas/
[26] https://plakattar.oszk.hu/plakat/hongrie/
[27] https://oszk.hu/en/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek
[28] https://oszk.hu/en/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon